คิดก่อนเชื่อ เช็กก่อนลงทุน

รู้ทันข้อมูลการเงินออนไลน์

จัดทำโดย

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ก.ล.ต.

สารบัญ

1. ทำไมต้องรู้เท่าทัน 3

2. รู้จัก “ข้อมูลไม่น่าเชื่อถือ” บนโลกการลงทุน 5

3. เช็กยังไงให้รอด 8

4. ลงทุนอย่างรอบคอบ 11

5. บทสรุป: ลงทุนอย่างเท่าทันในโลกที่เปลี่ยนไป 16

ทำไม ต้องรู้เท่าทัน?

โลกการเงินเปลี่ยนไปแค่ปลายนิ้ว

ในอดีตการลงทุนอาจเป็นเรื่องไกลตัว ต้องผ่านหน้าสาขาของธนาคาร หรือบริษัทหลักทรัพย์ แต่วันนี้ "ทุกคน" สามารถเปิดบัญชีซื้อขายหรือเทรดได้ในเพียงไม่กี่คลิก เข้าถึงข้อมูลการเงิน ข่าวหุ้น รีวิวการลงทุน หรือบทวิเคราะห์มากมายได้จากสมาร์ทโฟนเครื่องเดียว โลกการเงินจึงกลายเป็น "โลกออนไลน์เต็มรูปแบบ" ที่เปิดกว้างและรวดเร็ว จนบางครั้งเราอาจไม่ทันรู้ตัวว่าข้อมูลที่ได้รับนั้นเป็น "ข้อเท็จจริง หรือ ความคิดเห็น"

ตัวเลขจาก Statista (2024) ระบุว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกกว่า 5.3 พันล้านคน หรือ กว่า 65% ของประชากรทั้งหมด เข้าถึงข้อมูลข่าวสารออนไลน์ทุกวัน ซึ่งในจำนวนนี้กว่า 70% ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นแหล่งข้อมูลด้านการเงิน (ที่มา: Statista Digital Economy Report 2024)

ความสะดวกนี้จึงมาพร้อมกับ "ความเร็ว" และ "ความเสี่ยง" เพราะเมื่อข้อมูลแพร่กระจาย และส่งต่อได้ง่าย การบิดเบือนก็เกิดขึ้นได้ง่ายเช่นกัน แค่มีเพจหรืออินฟลูเอนเซอร์ที่พูดจาน่าเชื่อถือ โพสต์แนะนำหุ้นหรือคริปโท ก็อาจทำให้คนจำนวนมากตัดสินใจลงทุนตาม โดยไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ดี

ในขณะเดียวกันผู้ไม่หวังดีสามารถสร้าง "เพจปลอม" หรือ "คลิปตัดต่อ" เพื่อหลอกลวงนักลงทุนได้อย่างแนบเนียน หลายกรณีในประเทศไทย มีผู้เสียหายจากการหลงเชื่อโฆษณาหลอกลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล เช่น "โครงการฟาร์มเหรียญ" หรือ "บอทเทรดคริปโทอัตโนมัติ" ที่อ้างผลตอบแทนสูงกว่า 10–20% ต่อเดือน แต่สุดท้ายกลับกลายเป็นแชร์ลูกโซ่ เป็นต้น (ที่มา: สำนักงาน ก.ล.ต., รายงานภัยการเงิน 2567)

ดังนั้น "รู้เท่าทันข้อมูล" จึงกลายเป็นทักษะจำเป็นพอ ๆ กับ "รู้จักลงทุน" เพราะไม่ว่าคุณจะเป็นนักเรียนที่เริ่มเก็บเงินก้อนแรก หรือมนุษย์เงินเดือนที่วางแผนเกษียณ ความสามารถในการแยกแยะ "ข้อเท็จจริง หรือ ความคิดเห็น" จะเป็นเกราะป้องกันไม่ให้การลงทุนของคุณผิดพลาดตั้งแต่ก้าวแรก

การเงินในยุคดิจิทัล ทั้งโอกาสและความเสี่ยงที่ซ่อนอยู่

การเงินยุคดิจิทัล คือช่วงเวลาที่ทุกอย่างถูกเชื่อมโยงด้วยเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นแอปพลิเคชันของธนาคาร E-Wallet Fintech หรือ DeFi (Decentralized Finance) สิ่งเหล่านี้ทำให้ระบบการเงินคล่องตัวและเป็นอิสระมากขึ้น ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงเครื่องมือทางการเงินได้เท่าเทียม เช่น เปิดบัญชีกองทุนออนไลน์ได้ในไม่กี่นาที หรือส่งเงินข้ามประเทศได้เพียงแค่สแกน QR Code แต่ในอีกด้าน โลกดิจิทัลก็นำมาซึ่งความเสี่ยงรูปแบบใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน ยกตัวอย่างเช่น

ข้อมูลหลอกลวง

ข้อมูลการลงทุนที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อจูงใจให้คนซื้อขายสินทรัพย์ / ผลิตภัณฑ์ลงทุนบางตัว เช่น ข่าวปลอมว่า “บริษัท A กำลังจะควบรวมกิจการ” จนราคาหุ้นพุ่งชั่วคราว หรือคลิปอินฟลูเอนเซอร์ที่พูดถึงเหรียญคริปโทใหม่ เพื่อสร้างกระแส

การแอบอ้างตัวตน

มิจฉาชีพใช้ภาพ เสียง หรือชื่อของคนดัง ผู้เชี่ยวชาญ หรือหน่วยงานรัฐ ไปหลอกลวงนักลงทุน เช่น กรณีคลิป Deepfake ของ Elon Musk ที่ถูกนำไปชวนคนลงทุนคริปโทปลอม จนมีผู้เสียหายทั่วโลก เป็นต้น (ที่มา: BBC News, 2023)

แพลตฟอร์มเทรดปลอมและแอปพลิเคชันหลอกลงทุน

มิจฉาชีพหลอกให้ลงทุนผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย โดยเชิญให้เข้ากลุ่มพูดคุยเรื่องการลงทุน และชักชวนให้ดาวน์โหลดแอปพลิเคชันปลอม ที่มีหน้าตาเลียนแบบการซื้อขายหลักทรัพย์จริงทุกอย่าง โดยในครั้งแรกจะให้โอนเงินจำนวนไม่มากเข้าบัญชีบริษัทได้รับอนุญาตเพื่อให้ดูน่าเชื่อถือ หลังจากนั้นจะหลอกให้โอนเงินลงทุนเข้าบัญชีบุคคลธรรมดา เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ยุคดิจิทัลก็มี “โอกาส” ที่ช่วยให้เราลงทุนได้ง่ายและปลอดภัยมากขึ้น หากรู้จักใช้เครื่องมืออย่างถูกวิธี เช่น

- ตรวจสอบข้อมูลผู้แนะนำการลงทุนผ่านแอปพลิเคชัน SEC Check First
- ใช้ระบบยืนยันตัวตนสองชั้น (Two-Factor Authentication) ในทุกบัญชีที่เกี่ยวข้องกับเงิน
- อ่านข่าวที่มีแหล่งอ้างอิงชัดเจน และตรวจสอบวันที่เผยแพร่เสมอ

การรู้เท่าทันโลกการเงินออนไลน์จึงไม่ใช่การปิดกั้นตัวเองจากโอกาส แต่คือการ “เปิดตาให้กว้าง” และ “เลือกฟังอย่างมีวิจารณญาณ” เพื่อให้เราได้ประโยชน์สูงสุดจากเทคโนโลยี โดยไม่ตกเป็นเหยื่อของข้อมูลลวงที่ไม่รอบด้าน

รู้จัก“ข้อมูลไม่น่าเชื่อถือ” บนโลกการลงทุน

ลักษณะของโพสต์/คลิปที่ชวนให้เข้าใจผิด

ในยุคที่ทุกคนเป็น “ผู้ผลิตคอนเทนต์” ได้ ข้อมูลด้านการลงทุนก็เกิดขึ้นใหม่ทุกวัน ทั้งโพสต์ใน Facebook คลิปบน TikTok หรือคลิปใน YouTube หลายเนื้อหามีเจตนาดี แต่ก็มีจำนวนไม่น้อยที่ “นำเสนอข้อมูลไม่ครบ” หรือ “ขาดบริบทสำคัญ” จนทำให้คนดูเข้าใจผิดได้ง่าย

ตัวอย่างลักษณะโพสต์หรือคลิปที่ควรระวัง

พูดแต่ “ผลลัพธ์ดี” โดยไม่พูดถึงความเสี่ยง เช่น คลิปที่โชว์กำไรจากการเทรดหุ้นหรือคริปโท แต่ไม่บอกว่าก่อนหน้านั้นขาดทุนไปเท่าไหร่ หรือไม่ได้ชี้แจงว่าผลลัพธ์มาจากการลงทุนระยะสั้นที่มีความเสี่ยงสูง

บางครั้งให้ข้อมูลไม่ครบ

เช่น รีวิวกองทุนที่ “ให้ผลตอบแทน 20% ต่อปี” แต่ไม่ได้บอกว่าข้อมูลนั้นเป็นของปีที่เศรษฐกิจเติบโตผิดปกติ หรือเป็นกองทุนที่ลงทุนเฉพาะกลุ่มประเทศหนึ่ง

ไม่ระบุว่าเป็น “ความเห็นส่วนตัว” หรือ “ข้อมูล”

บางโพสต์พูดในลักษณะฟันธง เช่น “หุ้นนี้ขึ้นแน่!” หรือ “อย่าพลาดลงทุนตอนนี้” ทั้งที่ผู้พูดไม่ได้มีใบอนุญาตผู้แนะนำการลงทุน ทำให้เข้าใจว่าเป็นคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งที่ความจริงเป็นเพียงความคิดเห็นส่วนตัว

จำไว้ว่า “การลงทุนไม่มีสูตรสำเร็จ”
ข้อมูลใดที่พูดเหมือนมีคำตอบเดียว
เป็นสัญญาณที่ควรตรวจสอบเพิ่มเติมเสมอ

วิธีสร้างความน่าเชื่อถือที่ทำให้เข้าใจผิด

หนึ่งในกลยุทธ์ที่ใช้กันมากในโลกออนไลน์คือ “การสร้างความน่าเชื่อถือ” เพื่อให้คนเชื่อโดยไม่ตั้งคำถาม ซึ่งมิจฉาชีพบางกลุ่ม หรือแม้แต่คอนเท็นต์ ครีเอเตอร์ ทั่วไป ที่อาจไม่ได้มีเจตนาหลอกลวง ก็อาจใช้เทคนิคนี้โดยไม่รู้ตัว

วิธีที่มักใช้เพื่อ “สร้างความน่าเชื่อถือ”

1. ยอดวิวหรือยอดไลก์สูง

บางเพจใช้ “ปั๊มยอดวิว” หรือ “จ้างกดไลก์” เพื่อให้ดูเหมือนเป็นคลิปยอดนิยม เพราะสมองของมนุษย์มักเชื่อว่าสิ่งที่คนดูเยอะคือสิ่งที่ “ต้องจริง” หรือ “ต้องดี” ซึ่งเรียกว่า *Social Proof Bias - อคติที่เกิดจากการเชื่อตาม ฝูงชน* (ที่มา: Psychology Today, 2022)

2. ใช้ภาพลักษณ์ของผู้มีชื่อเสียงหรือผู้เชี่ยวชาญ

หลายกรณีพบว่ามีเพจปลอมแอบอ้างชื่อดารา นักลงทุนที่มีชื่อเสียง หรือแม้แต่ผู้บริหาร / เจ้าหน้าที่รัฐ เช่น ใช้ภาพ “Warren Buffett” หรือ “Elon Musk” พร้อมข้อความชวนลงทุน จนมีผู้เสียหายจำนวนมากทั่วโลก เป็นต้น (ที่มา: BBC News, 2023)

3. ใช้ฉากหลังที่ดูเป็นทางการหรือหรูหรา

เช่น ถ่ายคลิปในออฟฟิศจำลอง มีจอกราฟหุ้นอยู่ด้านหลัง หรือมีโลโก้บริษัทที่ดูเหมือนของจริง ทั้งที่อาจไม่มีการจดทะเบียนใดเลย จุดนี้สะท้อนให้เห็นว่า “ความน่าเชื่อถือเปลือกนอก” ไม่ได้เท่ากับ “ข้อเท็จจริง”

4. การตัดต่อคลิปให้เหมือนข่าวจริง

ยกตัวอย่างเช่น คลิป Deepfake หรือใช้ AI ที่นำเสียงและภาพของผู้ประกาศข่าวมาใช้ เพื่อหลอกให้คนเชื่อว่ามีข่าวทางการจากสถานีโทรทัศน์ชื่อดังที่สนับสนุนการลงทุนบางอย่าง ซึ่งเกิดขึ้นบ่อยในต่างประเทศ (ที่มา:CNBC, 2024)

เคล็ดลับรู้เท่าทัน

อย่าเชื่อยอดวิว ยอดแชร์ หรือจำนวนคอมเมนต์อย่างเดียว
ตรวจสอบแหล่งข่าวต้นทางก่อนแชร์ทุกครั้ง
ดูวันที่เผยแพร่ เพราะคลิปเก่าอาจถูกนำกลับมาใช้ใหม่ในบริบทที่ต่างไป

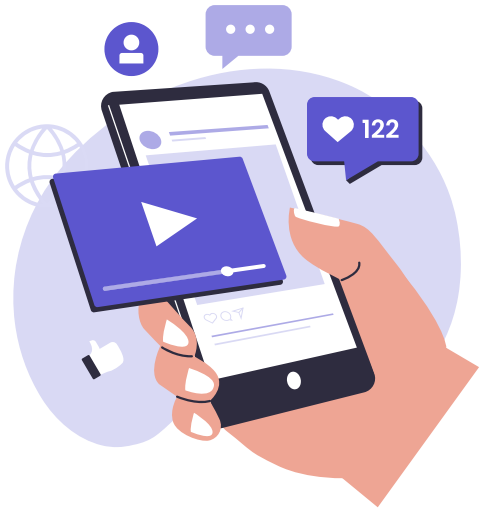

ยอดไลก์ไม่ใช่หลักฐานของความจริง

สิ่งที่ควรเชื่อคือ “ข้อมูลที่ตรวจสอบได้”
ไม่ใช่ “เสียงจากฝูงชน”

ภาพรวมของการรู้ทันข้อมูลออนไลน์

เมื่อพูดถึง “ข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ” หลายคนอาจนึกถึงเพจหลอกลงทุนเท่านั้น แต่แท้จริงแล้วข้อมูลลวงอาจมาจากแหล่งที่ดูดี ดูมีเจตนาดี เช่น เพจให้ความรู้ด้านการเงินที่แอบแทรกผลประโยชน์ของผู้ลงโฆษณา หรือคลิปที่ตั้งใจ “ปลุกเร้าอารมณ์” มากกว่าให้เนื้อหาสาระ เป็นต้น

ประเภทของ “ผู้ชวนเชื่อทางการเงิน” ที่ควรรู้ทัน

1. นักโฆษณาชวนเชื่อจอมปลุกเร้า

ใช้คำพูดเร้าอารมณ์ เช่น “อย่าพลาด!” “นี่คือโอกาสเปลี่ยนชีวิต!” เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมรีบตัดสินใจโดยไม่ทันคิด ซึ่งเป็นเทคนิคเดียวกับที่ใช้ในโฆษณาแบบเร่งอารมณ์ (Emotional Marketing) (ที่มา: Harvard Business Review, 2021)

2. เพจแอบอ้างเป็นผู้เชี่ยวชาญ

มักอ้างว่ามี “ทีมวิเคราะห์” หรือ “ข้อมูลวงใน” และใช้คำศัพท์ทางเทคนิคให้ดูซับซ้อน เช่น อ้างว่าใช้ “ กลยุทธ์ Hedge Fund แบบ Long/Short Equity” (กลยุทธ์พื้นฐาน คือการซื้อหุ้นที่คาดว่าราคาจะขึ้น และขายหุ้นที่คาดว่าจะมีการปรับตัวลดลง) หรือ “สัญญาณ Divergence” (คือการขัดแย้งระหว่างราคาและอินดิเคเตอร์ (Indicators) คือราคาเคลื่อนที่ไปยังทิศทางหนึ่ง อินดิเคเตอร์เคลื่อนที่ไปยังทิศทางหนึ่ง) ทั้งที่ข้อมูลไม่มีแหล่งอ้างอิงใด ๆ รองรับ

3. เพจเนียนรีวิวแต่แฝงการขาย

ในยุคที่ใคร ๆ ก็เข้าถึงข้อมูลการลงทุนได้ง่าย หลายคนติดตามอินฟลูเอนเซอร์ด้านการเงิน เพื่อเรียนรู้แนวคิดและเก็บข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจ ซึ่งเป็นเรื่องดีมาก เพราะช่วยให้เรื่องการเงินดูใกล้ตัวขึ้น แต่ใน “ความง่าย” นี้ บางครั้งก็มี “ความเสี่ยง” แอบซ่อนอยู่ เพราะคอนเทนต์บางส่วน อาจจะเป็นเพียงมุมมองส่วนตัว ไม่ได้ผิด แต่ไม่จำเป็นต้องเหมาะกับทุกคน บางคนอาจได้รับผลประโยชน์จากสิ่งที่พูด เช่น ค่าคอมมิชชั่น จากการแนะนำแอปลงทุน หรือยอดวิว และยอดติดตามที่จะช่วยสร้างตัวตนในโลกออนไลน์ ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องปกติของการทำคอนเทนต์ แต่ในฐานะผู้ฟัง เราควรใช้วิจารณญาณและหาข้อมูลเพิ่มจากหลายแหล่ง ก่อนตัดสินใจลงทุน

4. กลุ่มชวนลงทุนที่ใช้จิตวิทยากลุ่ม

ใช้กลุ่มไลน์หรือดิสคอร์ด สร้างเป็น “ห้องเทรดลับ” มีสมาชิกหลายพันคนคอยโพสต์ผลกำไรหลอก ๆ เพื่อกดดันให้คนใหม่รู้สึกต้องลงทุนตาม (ที่มา: Anti-Scam Center Thailand, 2567)

วิธีสังเกตง่าย ๆ ก่อนเชื่อหรือแชร์

- ถ้าข้อมูล “เร้าอารมณ์มากเกินจริง” ให้หยุดก่อน
- ถ้าเพจหรือคนพูดไม่มีหลักฐานอ้างอิง ให้ตั้งคำถาม
- ถ้าคลิปเน้น “ชวนทำทันที” มากกว่า “ให้ความรู้” มักไม่ใช่ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

> “ในยุคที่ข้อมูลไหลเร็วกว่าเหตุผล การรู้เท่าทันคือทักษะที่ช่วยให้คุณอยู่รอดในโลกการเงิน”

เช็กยังไงให้รอด?

5 เช็กลิสต์ก่อนเชื่อข้อมูลการเงิน

ในโลกออนไลน์ที่เต็มไปด้วยคลิปและโพสต์มากมาย สิ่งที่สำคัญไม่ใช่การ "เลิกฟัง" แต่คือ "รู้จักฟังอย่างมีวิจารณญาณ" ก่อนจะเชื่อหรือแชร์ข้อมูลการลงทุนใด ๆ ลองใช้เช็กลิสต์ 5 ข้อนี้ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดหรือเสียหายในภายหลัง

1. เช็ก “แหล่งที่มา”

- ถ้าข้อมูลมาจากเพจหรือคลิปวิดีโอ ควรถามก่อนว่า “ใครเป็นเจ้าของเพจนี้?” และดูว่ามีชื่อจริงหรือหน่วยงานชัดเจนหรือไม่ มีช่องทางติดต่อจริงหรือไม่
- เว็บไซต์ที่น่าเชื่อถือควรมี “https://” และโดเมนที่เป็นทางการ เช่น .com .org .go.th หรือ .co.th เป็นต้น
- เว็บไซต์ของหน่วยงานทางการ เช่น ก.ล.ต. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้ประกอบธุรกิจภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. อย่างบริษัทหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน เป็นต้น

2. เช็ก “เนื้อหาครบหรือไม่”

- ข้อมูลดีต้องบอกทั้ง “ข้อดีและข้อเสีย” หรือ “โอกาสและความเสี่ยง”
- ถ้ามีแต่ด้านเดียว เช่น “ลงทุนนี้กำไรแน่!” หรือ “ไม่มีความเสี่ยง” ให้สงสัยไว้ก่อน

3. เช็ก “เวลาเผยแพร่”

- ข่าวหรือคลิปบางชิ้นอาจเก่าหลายปี แต่ถูกแชร์ซ้ำในบริบทใหม่ เช่น “ราคาทองคำขึ้นแรง” ทั้งที่เป็นข่าวเมื่อปี 2563
- ตรวจดูวันที่และบริบทเศรษฐกิจประกอบเสมอ

4. เช็ก “ผลประโยชน์แฝง”

- ถ้าเพจพูดถึงผลิตภัณฑ์ใดบ่อยเกินไป หรือแนบลิงก์ให้กดสมัครทันที ให้สงสัยว่าอาจมีผลประโยชน์ส่วนตัว เช่น ค่าคอมมิชชัน หรือ ยอด Follower เป็นต้น
- ข้อมูลที่เป็นกลางควร “ไม่มีแรงจูงใจในการขาย”

5. เช็ก “ความรู้สึกของตัวเอง”

- ถ้าคอนเทนต์ใดทำให้คุณ “รู้สึกอยากรีบทำทันที” หรือ “กลัวจะพลาด” นั่นอาจเป็นสัญญาณเตือน เพราะมิจฉาชีพมักใช้เทคนิค Fear of Missing Out (FOMO) เพื่อเร่งให้ตัดสินใจเร็วโดยไม่คิด

จำไว้ว่า ข้อมูลที่ดีจะให้เวลาเราคิด
ไม่ใช่เร่งให้รีบเชื่อ

วิธีดูว่าใครมี “ใบอนุญาต” และ ช่องทางตรวจสอบกับหน่วยงานรัฐ

ในประเทศไทย ใครก็ตามที่ “ให้คำแนะนำการลงทุน” หรือ “ชวนลงทุนในหลักทรัพย์” จำเป็นต้องมีใบอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ใบอนุญาตนี้ออกให้เฉพาะผู้ที่ผ่านการอบรม ทดสอบและทำตามหลักเกณฑ์ที่มุ่งเน้นการให้บริการลูกค้าอย่างเป็นธรรม

วิธีตรวจสอบง่าย ๆ ว่าใครมีใบอนุญาตจริง

1. **เข้าเว็บไซต์** https://market.sec.or.th/public/idisc/th/InvestorAlert
   → **คลิก “ตรวจสอบผู้แนะนำการลงทุน”**
   พิมพ์ชื่อ–นามสกุล หรือชื่อบริษัท
   ระบบจะแสดงสถานะใบอนุญาต วันหมดอายุ และประเภทใบอนุญาต
   (ผู้แนะนำ ผู้วางแผน ผู้จัดการกองทุน เป็นต้น)

2. **ใช้แอป “SEC Check First” ของ ก.ล.ต.** (ดาวน์โหลดได้ทั้ง Android และ iOS)
   - รวมฐานข้อมูลรายชื่อบริษัทที่ได้รับการอนุญาต เช่น บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทจัดการกองทุน และผู้แนะนำรายบุคคล เป็นต้น
   - แอปนี้สามารถสแกน QR Code จากเพจหรือเว็บไซต์ที่อ้างว่าได้รับอนุญาต เพื่อเช็กความถูกต้องได้ทันที

3. **ตรวจสอบผ่านหน่วยงานรัฐอื่น ๆ**
   หากเป็น สถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัทประกันภัย สามารถตรวจสอบเพิ่มเติมได้จาก
   - ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.): www.bot.or.th
   - สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.): www.oic.or.th

ข้อมูลน่ารู้ : ภายใต้กฎหมายของ ก.ล.ต. ไม่ใช่ใครจะเป็นผู้ชักชวนการลงทุนได้ ยกตัวอย่างเช่น ถ้าทำธุรกิจเป็นตัวกลางการซื้อขายหลักทรัพย์ เช่น ชักชวน แนะนำ ชี้ช่อง ให้คนมาลงทุนในหุ้นหรือรับคำสั่งซื้อขายหุ้น ลักษณะนี้จะเข้าข่ายการประกอบธุรกิจเป็น “นายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ หรือ “โบรกเกอร์” ซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประเภทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ก่อน จึงจะประกอบธุรกิจได้ หรือกรณีมีผู้ชักชวนให้จ่ายค่าสมาชิก หรือเสียเงินสมัครเพื่อรับบริการ การให้คำแนะนำมูลค่า ราคาของหลักทรัพย์ หรือความเหมาะสมในการลงทุน เช่น หุ้นตัวนี้ ควรซื้อหรือขาย ราคาที่เหมาะสมเป็นอย่างไร ก็อาจเข้าข่ายต้องได้รับอนุญาตการเป็น “ที่ปรึกษาการลงทุน” โดยคุณสมบัติของผู้ชักชวนลงทุน หรือ ผู้แนะนำการลงทุน นอกจากเป็นคนที่ต้องขึ้นทะเบียนกับ ก.ล.ต. แล้ว ยังต้องปฏิบัติงานภายใต้บริษัทหลักทรัพย์ (บล.) หรือ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน (บลจ.) ที่ได้รับอนุญาตจาก ก.ล.ต. ด้วย

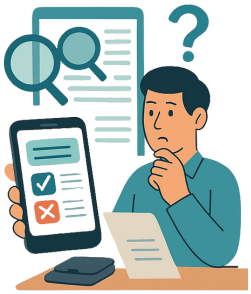

เทคนิคตั้งคำถามก่อนลงทุน (WHO / WHAT / WHERE / WHY / HOW)

ก่อนจะลงทุนหรือเชื่อข้อมูลใด ๆ ลองใช้หลัก 4W1H แบบง่าย ๆ เพื่อสกัด “ความจริง” จาก “ความเชื่อ”
— นี่คือคำถามที่นักลงทุนใช้ก่อนตัดสินใจ

คำถาม	สิ่งที่ควรถาม	ทำไมถึงสำคัญ
Who – **ใครเป็นคนให้ข้อมูล?**	เขาเป็นใคร มีที่มาที่ไปอย่างไร ถ้าแนะนำผลิตภัณฑ์การลงทุน ต้องมีใบอนุญาต	เพื่อเช็กความน่าเชื่อถือของผู้พูด
What – **ข้อมูลเกี่ยวกับอะไรแน่?**	เป็นหุ้น? กองทุน? คริปโท? หรือโครงการระดมทุน?	การลงทุนแต่ละประเภทมีกฎเกณฑ์และความเสี่ยงต่างกัน
Where – **เงินของคุณไปอยู่ที่ไหน?**	โอนเข้าบัญชีใคร? ชื่อบัญชีตรงกับบริษัทที่ได้รับอนุญาตหรือไม่?	เพื่อป้องกันการโอนเข้าบัญชีของมิจฉาชีพ
Why – **ทำไมต้องรีบตอนนี้?**	มีเหตุผลรองรับจริงๆ หรือแค่ใช้คำพูดเร้าอารมณ์ เช่น “หมดโปรวันนี้!”	เพื่อหลีกเลี่ยงการตกหลุม FOMO (อาการกลัวที่จะตกกระแสหรือกลัวพลาดโอกาส)
How – **วิธีได้ผลตอบแทนเป็นอย่างไร?**	มีหลักฐานหรือไม่ว่ากำไรนั้นมาจากการลงทุนจริง ไม่ใช่เงินของคนที่มาทีหลัง (แชร์ลูกโซ่)	เพื่อเช็กความโปร่งใสของธุรกิจ

เคล็ดลับเสริม

- อย่ากลัวที่จะถาม “ซ้ำ” จนเข้าใจ
- ถ้าอีกฝ่ายตอบไม่ตรง หรือหลบเลี่ยงการให้ข้อมูล นั่นอาจเป็นสัญญาณเตือน
- ใช้เวลา “คิดสักคืน” ก่อนตัดสินใจลงทุนในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจทั้งหมด

“คำถามที่ดี ช่วยให้เรามองเห็นความจริง ก่อนสายเกินไป”

ลงทุน อย่างรอบคอบ

เริ่มต้นออม – เริ่มต้นลงทุนอย่างรอบคอบ

หลายคนอยาก "เริ่มต้นลงทุน" ให้เร็วที่สุด แต่ลืมว่าก้าวแรกที่สำคัญกว่าคือ "เริ่มต้นออม" เพราะหากยังไม่มีเงินสำรองฉุกเฉิน หรือยังไม่เข้าใจเป้าหมาย การลงทุนก็อาจกลายเป็น "การเสี่ยง" มากกว่า "การวางแผน"

เริ่มจากออมก่อน ลงทุนทีหลัง

1. ออมฉุกเฉินไว้ก่อนอย่างน้อย 3–6 เท่าของรายจ่ายต่อเดือน

เพื่อกันเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เช่น ตกงาน เจ็บป่วย หรือภาวะตลาดผันผวน เป็นต้น

2. กำหนดเป้าหมายทางการเงินให้ชัดเจน

เช่น ออมเพื่อเรียนต่อ ออมเพื่อเกษียณ หรือออมเพื่อซื้อบ้าน — เป้าหมายแต่ละแบบมี "ระยะเวลา" และ "ความเสี่ยงที่ยอมรับได้" ต่างกัน เป็นต้น

3. ศึกษาความรู้พื้นฐานก่อนลงทุนจริง

เช่น เรียนคอร์สออนไลน์ฟรีของ

- ก.ล.ต. → www.starttoinvest.com
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) → www.setinvestnow.com
- ธนาคารแห่งประเทศไทย (BOT) → www.1213.or.th

> การออมคือการปกป้องตัวเอง
> การลงทุนคือการเติบโตอย่างมีเป้าหมาย
> ทั้งสองอย่างต้องเริ่มจาก "ความเข้าใจ" ไม่ใช่ "ความรีบร้อน"

เคสเปรียบเทียบ (คนที่เช็กข้อมูลก่อน VS คนที่ลงทุนทันที)

เพื่อให้เห็นภาพชัด ลองดูตัวอย่างของ “คุณเอ” และ “คุณบี” - ทั้งคู่เริ่มสนใจลงทุนจากคลิปที่เห็นบนโซเชียลเหมือนกัน แต่ตัดสินใจต่างกัน…

กรณีที่ 1: “คุณเอ” – เช็กก่อนเชื่อ

คุณเอเห็นคลิปรีวิวหุ้นตัวหนึ่ง บอกว่า “ขึ้นแน่ในเดือนหน้า”
แต่เธอตัดสินใจเข้าไปเช็กในเว็บไซต์ ก.ล.ต. พบว่าผู้พูดไม่มีใบอนุญาต
จากนั้นลองหาข่าวจากสำนักข่าวเศรษฐกิจอื่น ๆ พบว่าบริษัทดังกล่าวเพิ่งประกาศผลขาดทุนต่อเนื่อง
→ เธอจึง “ไม่ลงทุน” และรอดจากการขาดทุนกว่า 30% ในอีกเดือนถัดมา

กรณีที่ 2: “คุณบี” – ลงทุนทันที

คุณบีเห็นคลิปเดียวกัน รู้สึกว่า “น่าจะจริง” เพราะยอดวิวสูงกว่า 2 ล้าน
จึงรีบเปิดบัญชีเทรด และซื้อหุ้นตามคำแนะนำทันทีโดยไม่เช็กข้อมูล
→ สุดท้ายราคาหุ้นร่วงหนักภายใน 2 สัปดาห์ เพราะบริษัทถูกเพิกถอนจากตลาด
เธอสูญเงินไปกว่า 50,000 บาท และยังถูกแอดมินกลุ่มไลน์ลงทุนปลอมชวนลงทุนต่อ

สรุปบทเรียน

หัวข้อ	คนที่ “เช็ก” ก่อนเชื่อ	คนที่ “เชื่อ” ก่อนเช็ก
ขั้นตอนก่อนลงทุน	ตรวจสอบแหล่งข่าว ดูใบอนุญาต	ตัดสินใจทันทีจากคลิป หรือ โพสต์
ผลลัพธ์	มีเหตุผลในการตัดสินใจ	อาจเกิดความเสียหายตามมา
บทเรียน	ข้อมูลที่ถูกต้องคือเครื่องมือ	ความรีบร้อนคือกับดัก

**อย่าปล่อยให้ยอดวิวมีผลต่อการตัดสินใจ
มากกว่าวิจารณญาณของคุณ**

แนะนำแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้
(เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน ช่องทางของรัฐ ผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาต)

ในโลกที่ใครก็พูดเรื่องการเงินได้ สิ่งสำคัญคือ “เลือกฟังจากแหล่งที่ถูกต้อง” ต่อไปนี้คือ ***แหล่งข้อมูลทางการเงินที่น่าเชื่อถือ*** ที่คุณสามารถใช้เช็กข่าว ค้นหาความรู้ และตรวจสอบผู้แนะนำการลงทุนได้จริง

หน่วยงานภาครัฐและสถาบันหลัก

หน่วยงาน	ช่องทาง	สิ่งที่ทำได้
สำนักงาน ก.ล.ต.	www.sec.or.th www.smarttoinvest.com	ตรวจสอบใบอนุญาตผู้แนะนำ และรายชื่อบริษัทที่ได้รับอนุญาต
ธนาคารแห่งประเทศไทย (BOT)	www.bot.or.th	ตรวจสอบสถาบันการเงิน ดูอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง
สำนักงาน คปภ.	www.oic.or.th	ตรวจสอบบริษัทประกันภัย และตัวแทนที่ได้รับอนุญาต
ตลาดหลักทรัพย์ฯ (SET)	www.set.or.th www.setinvestnow.com	เรียนรู้พื้นฐานหุ้น กองทุน และตราสารหนี้
ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย	www.antifakenewscenter.com	ตรวจสอบข่าวปลอมด้านการเงิน

ข้อมูลที่ดีไม่ต้องดังที่สุด
แต่ต้อง “ตรวจสอบได้”

แบบทดสอบ “คุณเสี่ยงจะเชื่อข้อมูลที่ขาดแหล่งอ้างอิงแค่ไหน ?” ลองตอบคำถามเหล่านี้ เพื่อเช็กระดับ “ภูมิคุ้มกันทางข้อมูล” ของตัวเอง

คำถาม (เลือกคำตอบที่ตรงกับคุณที่สุด แล้วรวมคะแนนท้ายบท)

1. ถ้าเห็นคลิปรีวิวการลงทุนที่ยอดวิวสูงมาก คุณจะ...

1.รีบกดดูและแชร์ต่อให้เพื่อน
2.กดบันทึกไว้ก่อนแล้วเช็กแหล่งข้อมูลภายหลัง
3.ข้ามไปก่อนถ้าไม่มีแหล่งอ้างอิง

2. ถ้ามีเพื่อนทักมาชวนลงทุนผ่านไลน์โดยอ้างชื่อบริษัทหลักทรัพย์ คุณจะ...

1.โอนเงินทันทีเพราะชื่อคุ้นเคย
2.ขอเวลาตรวจสอบชื่อบริษัทในเว็บ ก.ล.ต.
3.โทรถามบริษัทหลักทรัพย์ตามหมายเลขที่อยู่หน้าเว้บไซต์ ก.ล.ต. ว่าการลงทุนนี้มีจริงไหม

3. เมื่อเห็นโพสต์ที่พูดว่า “ไม่มีความเสี่ยง ลงทุนได้ทุกคน” คุณจะ...

1.สนใจทันที เพราะฟังดูดี
2.สงสัยและกดดูคอมเมนต์เพิ่มเติม
3.ข้ามไปเลย เพราะรู้ว่าการลงทุนทุกอย่างมีความเสี่ยง

4. ถ้ามีคนบอกว่า “ต้องตัดสินใจลงทุนภายในคืนนี้เท่านั้น” คุณจะ...

1.รีบโอน เพราะกลัวพลาด
2.ถามหาข้อมูลเพิ่ม
3.ปฏิเสธทันที เพราะการลงทุนไม่ควรถูกเร่ง

5. เวลาคุณแชร์โพสต์ด้านการเงิน คุณมักจะ...

1.แชร์ทันทีถ้าเห็นว่าน่าสนใจ
2.อ่านคร่าว ๆ แล้วแชร์
3.ตรวจสอบแหล่งข้อมูลก่อนทุกครั้ง

การรู้เท่าทัน ไม่ใช่แค่รู้ข่าว
แต่รู้ว่าข่าวไหนเชื่อได้ต่างหากที่สำคัญที่สุด

6. ถ้าเห็นคนดังหรืออินฟลูเอนเซอร์พูดถึงการลงทุนตัวหนึ่ง คุณจะ...

1.เชื่อทันทีเพราะเขามีชื่อเสียง
2.คิดว่าคงมีจริงแต่ขอดูข้อมูลเพิ่ม
3.ไม่เชื่อจนกว่าจะเห็นเอกสารหรือข้อมูลจากแหล่งทางการ

7. ถ้าเว็บหรือเพจลงทุนมีโลโก้หน่วยงานรัฐแปะไว้ คุณจะ...

1.เชื่อเลยว่าได้รับอนุญาตแน่นอน
2.คิดว่าอาจถูกแอบอ้าง ต้องลองเข้าเว็บหน่วยงานดู
3.เปิดเว็บไซต์จริงของหน่วยงานเพื่อเช็กว่ามีข้อมูลตรงกันไหม

8. เมื่อเห็นคนคอมเมนต์โชว์สลิปกำไรหรือภาพถอนเงินสำเร็จ คุณจะ...

1.เชื่อทันทีว่าลงทุนแล้วได้เงินจริง
2.คิดว่าน่าจะจริงแต่ยังไม่กล้าลงทุน
3.รู้ว่าอาจปลอมได้ เพราะสลิปและภาพตัดต่อทำได้ง่าย

9. ถ้ามีโฆษณาออนไลน์บอกว่า “AI ช่วยเทรดแทนคุณ รับผลตอบแทนอัตโนมัติ” คุณจะ...

1.สนใจทันทีเพราะดูทันสมัย
2.ลองเข้าไปดูเพิ่มเติมว่าทำกำไรได้จริงหรือไม่
3.หาข้อมูลก่อนว่าบริษัทนี้มีตัวตนจริง มีใบอนุญาตตามกฎหมาย

10. เมื่อมีคนมาชวนลงทุนแล้วบอกว่า “ไม่ต้องรู้มาก แค่ทำตามก็ได้กำไร” คุณจะ...

1.เชื่อตามเพราะคิดว่าคนอื่นทำได้
2.สงสัยว่าทำไมไม่ต้องรู้ แต่ยังฟังต่อ
3.ปฏิเสธทันที เพราะการลงทุนที่ดีต้องเข้าใจก่อนเริ่ม

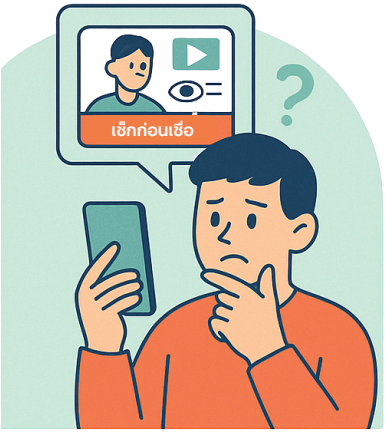

รวมคะแนนโดยเรียงลำดับดังนี้

ข้อ 1 = 1 คะแนน
ข้อ 2 = 2 คะแนน
ข้อ 3 = 3 คะแนน

คะแนนรวม	ระดับภูมิคุ้มกันข้อมูล
13-15 คะแนน	คุณมีภูมิคุ้มกันข้อมูลยอดเยี่ยม! รู้เท่าทันและมีสติก่อนเชื่อ
9-12 คะแนน	คุณระมัดระวังดี แต่ยังควรฝึกตรวจสอบแหล่งข้อมูลบ่อยขึ้น
ต่ำกว่า 9 คะแนน	ระวัง! คุณเชื่อข้อมูลเร็วเกินไป ควรฝึกตั้งคำถามก่อนแชร์ข้อมูลหรือโอนเงินลงทุน

บทสรุป: ลงทุนอย่างเท่าทันในโลกที่เปลี่ยนไป

โลกการเงินวันนี้หมุนเร็วกว่าเดิมหลายเท่า - ข่าว Facebook X TikTok หรือ YouTube สามารถเปลี่ยน “ความเห็นของคน” ให้กลายเป็น “ความจริงในสายตาเรา” ได้ในเวลาไม่กี่วินาที แต่สิ่งที่หนังสือเล่มนี้อยากบอกคือ “ความรู้เท่าทัน” ไม่ได้หมายถึงการระแวงทุกอย่าง หากหมายถึงการเปิดรับอย่างมีสติ รู้ว่าอะไรคือข้อเท็จจริงอะไรคือการชักจูง และใช้ข้อมูลเพื่อ “ตัดสินใจด้วยตัวเอง”

สิ่งที่ผู้อ่านได้เรียนรู้จากหนังสือเล่มนี้

1. รู้จัก “โลกข้อมูลการเงิน” ที่เปลี่ยนไป

ผู้อ่านได้เห็นภาพว่าข้อมูลด้านการเงินในยุคดิจิทัลไหลเร็วและเข้าถึงง่ายเพียงปลายนิ้ว ทั้งข่าวหุ้น คริปโท บทวิเคราะห์ หรือรีวิวจากอินฟลูเอนเซอร์ แต่ในความง่ายนั้นก็แฝง “ความเสี่ยง” ที่อาจทำให้ตัดสินใจผิดพลาดได้หากไม่ตรวจสอบ

2. แยกแยะข้อมูลที่น่าเชื่อถือออกจากข้อมูลลวง

เราได้เรียนรู้ว่าข้อมูลไม่น่าเชื่อถือมัก “บอกไม่ครบ” “ขาดบริบท” หรือ “เน้นอารมณ์มากกว่าเหตุผล” รวมถึงเทคนิคการสร้างภาพลวง เช่น ปั๊มยอดวิว แอบอ้างผู้เชี่ยวชาญ หรือใช้โลโก้ปลอมของหน่วยงานรัฐ ผู้อ่านจึงมี “สายตาใหม่” ในการดูสื่อทางการเงิน - ไม่หลงเชื่อเพียงเพราะคนพูดดูน่าเชื่อถือ

3. รู้วิธีตรวจสอบก่อนเชื่อหรือแชร์

ทุกคนได้เครื่องมือสำคัญ เช่น เช็กลิสต์ 5 ข้อก่อนเชื่อข้อมูลการเงิน วิธีตรวจสอบใบอนุญาตผู้แนะนำการลงทุนจาก ก.ล.ต. เทคนิคตั้งคำถามแบบ Who / What / Where / Why / How เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดคือ “เกราะป้องกันทางข้อมูล” ที่ช่วยให้การตัดสินใจลงทุนปลอดภัยมากขึ้น

4. รู้แนวทางลงทุนอย่างรอบคอบ

ผู้อ่านได้เข้าใจว่าการลงทุนไม่ใช่เรื่องของความเร็ว แต่คือการวางแผน เริ่มจากการออม มีเงินสำรอง ศึกษาความเสี่ยง และเลือกแหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง ตัวอย่างของ “คนที่เช็กก่อนเชื่อ” กับ “คนที่ลงทุนทันที” ชี้ให้เห็นชัดว่าความรอบคอบเพียงไม่กี่นาที อาจช่วยประหยัดเงินและความเสียใจได้มากในภายหลัง

5. ประเมินตัวเองได้ด้วยแบบทดสอบท้ายเล่ม

แบบทดสอบ 10 ข้อในบทสุดท้ายช่วยให้ผู้อ่านรู้ว่า ตัวเองมี “ภูมิคุ้มกันข้อมูล” มากน้อยแค่ไหน เพื่อเตือนใจว่าในโลกที่ข่าวจริงกับข่าวปลอมอยู่ใกล้กันแค่คลิกเดียว - สติคือสิ่งสำคัญที่สุด

เทคนิครู้เท่าทันการลงทุน

1. ตรวจสอบทุกครั้งก่อนแชร์หรือลงทุน ใช้เวลาเพียงไม่กี่นาทีเพื่อเช็กแหล่งข่าว ใบอนุญาต หรือความคิดเห็นที่ฟังดูดีเกินจริง
2. ใช้ข้อมูลเป็น “เครื่องมือ” วิเคราะห์ก่อนการตัดสินใจ
3. อย่าลงทุนเพราะใครบอกให้ทำ แต่ให้ใช้ข้อมูลมาช่วยวิเคราะห์และตัดสินใจด้วยเหตุผลของตนเอง
4. ฝึกตั้งคำถามกับทุกเนื้อหาที่เห็นในสื่อ ถามว่า “ข้อมูลนี้มาจากไหน?” “พูดครบทุกด้านหรือยัง?” “ผู้พูดมีผลประโยชน์หรือไม่?”
5. สร้างนิสัยรู้เท่าทันให้เป็นวัฒนธรรมการเงินใหม่ เมื่อเรารู้เท่าทัน เราจะไม่ตกเป็นเหยื่อ และยังสามารถช่วยเตือนคนรอบข้างให้ระวังไปพร้อมกันได้

ข้อคิดส่งท้าย

การลงทุนที่ดีที่สุดในชีวิต คือการลงทุนกับความรู้และสติของเราเอง เพราะเทคโนโลยีอาจเปลี่ยนไปทุกวัน แต่ “**ความรอบคอบ ความเข้าใจ และความรู้เท่าทัน**” จะยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คุณอยู่รอดในโลกการเงินได้เสมอ

บรรณานุกรม

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2567). Investory Learning App [แอปพลิเคชัน/สื่อการเรียนรู้]. Investory พิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุน. https://investory.setgroup.or.th/
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). การวางแผนการเงิน [คู่มือออนไลน์]. ธนาคารแห่งประเทศไทย. https://www. bot.or.th/th/satang-story/money-plan/planning-steps.html
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). คู่มือการตรวจสอบสถาบันการเงิน[คู่มือปฏิบัติ]. ธนาคารแห่งประเทศไทย. https://www.bot.or.th/th/our-services/member-corner/supervision-manual.html
- ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย. (2567). รายงานข่าวปลอมด้านการเงิน [รายงานออนไลน์]. ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย. https://www.antifakenewscenter.com/homepage/
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2567). รายงานภัยการเงินออนไลน์ ปี 2567 [รายงานภายใน]. สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. http://www.sec.or.th/TH/Documents/AnnualReport/ann2567.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2567). Start to Invest [บทความออนไลน์]. Insight กองทุนรวม. https://insight-fund.sec.or.th/plan-to-invest/ start-to-invest
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2567). SEC Check First [ฐานข้อมูลออนไลน์ .สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. https://market.sec.or.th/LicenseCheck/ Search
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2567). ค้นหารายชื่อผู้ให้บริการในตลาดทุน [ฐานข้อมูลออนไลน์]. สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. https://market.sec.or.th /LicenseCheck/Search
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2566). คู่มือการสร้างความตระหนักรู้ในการใช้อินเทอร์เน็ต [เอกสารเผยแพร่ภาครัฐ]. สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/edc_plus.aspx?
- Berger, J. (4 กุมภาพันธ์ 2564). Want Your Ad to Go Viral? Activate These Emotions. Harvard Business Review. https://hbr.org/2021/02/want-your-ad-to-go-viral-activate-these-emotions?
- Lockwood, P., & Cutler, J. (11 สิงหาคม 2565). The Science Behind Social Influence: Why we follow the crowd. Psychology Today. https://www.psychologytoday.com/us/blog/the-helpful-brain/202208/the-science-behind-social-influence?
- MedDMO. (17 ตุลาคม 2566). Fact-check Malta: Scam videos using audio deepfakes to imitate BBC reports. The Mediterranean Digital Media Observatory. https://meddmo.eu/fact-check-scam-videos-using-audio-deepfakes-to-imitate-bbc-reports/
- Stackpole, T. (11 พฤษภาคม 2565). What Is Web3? Your guide to (what could be) the future of the internet. Harvard Business Review. https://hbr.org/2022/05/what-is-web3?

- Thai PBS. (2568). หยุดคิด 40–60 นาที ก่อนเชื่อ. Thai PBS - https://www.thaipbs.or.th/verify/article/content/2912

- The Guardian. (5 มีนาคม 2568). Deepfakes, cash and crypto: how call centre scammers duped 6,000 people. The Guardian. https://www.theguardian.com/money/2025/mar/05/deepfakes-cash-and-crypto-how-call-centre-scammers-duped-6000-people?

- The Nation. (2 พฤศจิกายน 2567). Anti-online Scam Centre gets off the ground. The Nation. https://www.nationthailand.com/thailand/general/40032467

กสต